

Пожидаєв О.Р., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник Лихова С.Я., д.ю.н., професор

БЕЗПЕКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ В АВІАЦІЙНІЙ СФЕРІ (ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ В АВІАЦІЙНІЙ БЕЗПЕЦІ)

Актуальність теми зумовлена тим, що в умовах глобального світу роль цивільної авіації в економіці сучасних країн неухильно зростає, але зі збільшенням обсягів авіаперевезень, площ оброблюваних з літаків сільськогосподарських угідь, інтенсивності процесів експлуатації авіаційної техніки прийшло розуміння того, що така техніка суттєво впливає на зростання забруднень навколишнього природного середовища.

В останні десятиліття люди усвідомили, що поряд із проблемами соціально-економічного характеру найбільш актуальними є питання забезпечення екологічної безпеки. Одним із найважливіших є питання охорони навколишнього природного середовища від негативного впливу авіації.

Незалежна Україна як інші держави світу також взяла на себе міжнародно-правові зобов'язання щодо створення національного дієвого правового механізму, який би надійно гарантував пріоритетність екологічної безпеки; екологічно безпечне середовище для життя і здоров'я людей; здійснення запобіжних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища; безпеку широкого впровадження новітніх технологій тощо. Так, серед важливих міжнародних здобутків України можна виділити підписання Україною Рамкової Конвенції ООН про зміну клімату та ратифікацію Кіотського протоколу. Цим самим Україна взяла на себе певні зобов'язання щодо впровадження політики зниження викидів парникових газів. Україна входить до двадцятки найбільших забруднювачів планети й несе свою частку відповідальності за негативні наслідки господарської діяльності. Серед існуючих видів господарської діяльності діяльність, пов'язана зі створенням і експлуатацією авіаційного транспорту характеризується масштабним та екологічно небезпечним для довкілля і здоров'я впливом: підприємства цивільної авіації впливають на екологію комплексно – тобто одночасно на різні складові навколишнього середовища: повітряні, земельні й водні ресурси країни. Відповідно у національному законодавстві 195 країн світу збільшилася кількість

норм, спрямованих на мінімізацію екологічних ризиків діяльності авіаційного транспорту. Основою законодавства, що регулює забезпечення екологічної безпеки авіаційної діяльності, є Конституція України, у ст. 16 якої визначено, що держава повинна проводити екологічну політику, спрямовану на забезпечення екологічної безпеки.

Загальні положення щодо правового забезпечення екологічної безпеки містяться у розділі XI Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року. Відповідно до ст. 50 зазначеного Закону, екологічна безпека це такий стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей. Прийнятий у 2003 р. Закон України «Про основи національної безпеки України» врахував встановлені міжнародно-праві вимоги, прямо зазначивши важливість забезпечення екологічно та техногенно сприятливих умов життєдіяльності громадян і суспільства, збереження навколишнього природного середовища. До засобів забезпечення екологічних вимог на сьогодні належать такі:

1) нормування та стандартизація в галузі забезпечення екологічної безпеки транспортних та інших пересувних засобів та установок;

2) екологічна експертиза проєктів та екологічно небезпечних видів діяльності;

3) екологічне страхування;

4) ліцензування екологічно небезпечної діяльності;

5) державний облік та моніторинг об'єктів, що шкідливо впливають на стан навколишнього природного середовища;

6) інформування про стан навколишнього природного середовища, зокрема в разі здійснення екологічно небезпечної діяльності;

7) економічний механізм екологічного убезпечення;

8) декларування убезпечення об'єктів підвищеної небезпеки;

9) екологічний контроль за здійснюваною діяльністю;

10) відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища при здійсненні екологічно небезпечної діяльності на транспорті.

У сфері екологічної безпеки цивільної авіації основним міжнародним документом є Додаток 16 до Конвенції «Про міжнародну цивільну авіацію», проте він містить лише рекомендаційні положення стосовно авіаційного шуму. Асамблеєю ІКАО були затверджені нові стандарти для повітряних суден щодо

рівня допустимого авіаційного шуму (розділ 4 тому 1 Додатку 16 до Чиказької конвенції «Про міжнародну цивільну авіацію»). Однак можна стверджувати, що нові екологічні стандарти виявляться недостатніми через зростання обсягу авіаційних перевезень. Це пояснюється збільшенням пропускної спроможності аеропортів у країнах, де авіаційний транспорт найбільш розвинений і, як наслідок, збільшенням нормативів щодо авіаційного шуму й викидів шкідливих речовин, що, в свою чергу, стримує розвиток авіаційної галузі.

Узагальнюючи вищезазначене, необхідно констатувати, що на сучасному етапі в Україні створено певний міжгалузевий нормативно правовий механізм, що регулює екологічні аспекти безпеки цивільної авіації. Але, як уявляється, він потребує подальшого вдосконалення для практичного застосування, зокрема, шляхом розвитку запобіжних заходів у даній сфері у світлі міжнародних вимог та стандартів. Варто відзначити збільшення норм екологічного спрямування у повітряному законодавстві України. Але попри задекларовані в новому Повітряному кодексі України пріоритети, відсутність у ньому механізму притягнення до юридичної відповідальності за порушення норм екологічного характеру поки ще не сприяє усвідомленню значущості екологічної складової безпеки цивільної авіації.

УДК 343.346.55(043.2)

Поліщук Д.О., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Лихова С.Я., д.ю.н., професор

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ВИКОРИСТАННЯ ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРУ: АВІАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Повітряний кодекс України відповідно до п. 26 ч. 1 ст. 1 визначає термін «використання повітряного простору України» як «провадження діяльності, пов'язаної з польотами повітряних суден, з переміщенням (перебуванням) матеріальних об'єктів у повітряному просторі України, а також з вибуховими роботами, пусками ракет, усіма видами стрільб, у тому числі з метою здійснення впливу на гідрометеорологічні процеси в атмосфері, що становлять загрозу безпеці польотів повітряних суден та інших